

Wat betekent het voor mij als ik zeg: ik ben christelijk gelovig?

“Geloven” is altijd een gegrepen zijn, geraakt zijn door iets of iemand... daar is geen bewijs voor. Dat weten jullie zeker, die wel eens geliefd geworden zijn, geraakt, in de ban van een jongen of een meisje die je niet meer loslaat, zó dat je steeds in haar of zijn nabijheid wil vertoeven, dat dit de heerlijkste momenten zijn om tenslotte te besluiten het leven te delen met het ene verlangen: mekaar gelukkig te maken.

Wel, zo ben ik eens geraakt geweest door Jezus. Als kind al was het die man op het kruis... zozeer heeft Hij mij liefgehad en ik wilde alles doen uit wederliefde.

Dat gevoelig hart voor het lijden, het verdriet, het onrecht heb ik zeker meegekregen thuis van ma en pa. In de zorg en de liefde voor onze grote broer die gehandicapt was, door de dienstbaarheid in de buurt voor wie in nood was... ma en pa, eenvoudige mensen die zeker nooit het evangelie hebben gelezen maar elke avond voor we gingen slapen werd het gebed van de heilige Rita gelezen en “Danielleke, Liliane en Renéeke wees onze voorsprekers bij God in de hemel. En we kregen een kruisje: “God zegene en God beware u”.

De jeugdbeweging VKAJ speelde een belangrijke rol in de ontdekking wie Jezus was. Ik nam deel aan godsdienstige studiekringen en later als vrijgestelde werd ik door Cardijn gevraagd elke dag een half uur te bidden met de Schrift. Zo leerde ik Jezus en zijn boodschap beter kennen en begrijpen. Jezus, beeld van God, God-met-ons, Liefde tot het uiterste toe.

Ik werd geboeid, geraakt.

Maar ondertussen (ik was 20 jaar) werd ik ook geraakt, geboeid, door de liefde. Verlangde ik zeker een gezin, kinderen... en ik kreeg meerdere aanzoeken en moest antwoord geven... Moeilijk! Want daar was steeds Gods grote liefde die me niet losliet en de uitnodiging van Jezus: "kom, volg Mij – Ga en verkondig de Blijde Boodschap aan heel de wereld" - die boodschap, "elke mens is kind van God". Ik heb "ja" gezegd aan God, aan Jezus' uitnodiging, aan mijn droom: een wereld waar alle mensen als broers en zusters van mekaar zouden samenleven, gelukkig zijn.

1965: ik was 23 jaar, volgde een roepingsretraite door VKAJ georganiseerd. Er was de vraag van de priester: hoe zien jullie, als jonge mensen van vandaag, het religieuze leven? In een gespreksgroepje met vier, ontdekten we hoe opvallend onze geestelijke verwantschap was bij het uitspreken van hetgeen we droomden en verlangden. Hier werd de Fraterniteit geboren. In ons enthousiasme gingen we samen onze droom verwezenlijken.

- We wilden helemaal voor God leven en dit in een **evangelische gemeenschap**, maar we zagen op dit moment geen enkele gemeenschap die aan ons verlangen voldeed.
- Want we wilden heel dicht bij de mensen leven, een gewoon leven. Eenvoudig, niet afstandelijk, geen gemaaktheid... vooral geen "kloostermanieren"
- We wilden wonen in een huurhuis en de levensomstandigheden delen van de armen en de kleine mensen, met een open deur, toegankelijk voor iedereen.
Arm zijn, vooral materieel arm, vonden we heel belangrijk. Geen eigendom en de inrichting van ons huis moest heel eenvoudig en sober zijn zodat de gewone mensen er zich zouden thuis voelen.

- We zouden gaan werken om in ons levensonderhoud te voorzien. Heel gewoon werk, handenarbeid, op de fabriek... in solidariteit met de arbeiders.
We waren immers gegroeid en gevormd in VKAJ en wilden die filosofie van Cardijn niet alleen meer verkondigen met woorden maar met gans ons leven. “Elke mens is een kind van God en is waard dat men er zijn leven voor geeft”, stond zo diep in ons hart gegrift. Mijnheer Cardijn, toen onderpastoor te Laken, maakte toen deze vergelijking: “Gij, jonge arbeidsters, zijt even waard als de prinses van Laken, in Gods ogen zijt gij evenwaardig, kinderen van dezelfde Vader, broers en zusters.
- Van bij het begin opteerden we voor de spiritualiteit van Charles de Foucauld. We leerden zijn leven kennen door het boek van René Voillaume “om het hart van de massa”. De spirituele zoektocht van deze man, om in het spoor van Jezus te leven, dicht bij God en dicht bij de mensen, sprak ons aan. Ook hij droomde van een nieuwe gemeenschap: “wat ik mij onwillekeurig voorstel is iets heel eenvoudig en met heel weinigen, dat de meest eenvoudige gemeenschap van de jonge Kerk benadert. Enkelen verenigen zich om het leven van Nazaret te leiden, van hun arbeid te leven, zoals de heilige Familie, in beschouwing van Jezus. Een kleine familie, een kleine haard van gebed en gastvrijheid, heel klein, heel eenvoudig...”
- We zouden dus met drie of vier samenwonen, in een huis dat we fraterniteit noemen. Er samen bidden en vooral vertoeven bij de Heer in de eucharistie, in een aanbiddingsuur. Met dit levensproject gingen we naar de bisschop, monseigneur van

Peteghem, die ons de toelating gaf te starten “ad experimentum”, als nieuwe vorm van evangelisch leven.

1966 de eerste Fraterniteit van de kleine zusters van Nazaret, in een arbeiderswijk te Gent.

Het avontuur van geloof, hoop en liefde kon beginnen en gaat verder tot op vandaag. We zijn nu met 42 kleine zusters, 4 fraterniteiten in Gent, 1 in Antwerpen, Brugge, Brussel, Parijs, Barcelona, Libanon (reeds sinds 1974 in een vluchtelingenkamp in Beirout) en ook in Venezuela, midden de moeilijke politieke en sociale situatie van vandaag, en in Bogotá (Colombia).

Broeder Charles de Foucauld vestigde zich in de woestijn van Algerije, bij de Toearegs, omdat het de meest verlatenen waren van God en de Kerk. Hij wilde hun “kleine broeder” zijn en met zijn leven tonen dat God en onze godsdienst “liefde” is. Zo willen ook wij aanwezig zijn in de woestijn van de stad vandaag. Het leven is er dikwijls hard en uitzichtloos. Kinderen groeien op zonder liefde en geborgenheid van een gezin... jonge mensen staan dikwijls alleen. Mannen en vrouwen zonder familierelatie, alleen, wanhopig... Midden zoveel verlatenheid Gods nabijheid brengen is ook onze zending. Hoe kunnen we dit? Charles de Foucauld deelt ons zijn ervaring: *“Apostel zijn. Door welk middel? Door de goedheid en de tederheid, de broederlijke genegenheid, het voorbeeld van de deugd, door de nederigheid en de zachtheid, die zo aantrekkelijk en christelijk zijn. Met sommigen zonder ooit één woord over God of godsdienst te zeggen, geduldig zoals God geduld oefent. Goed, zoals God goed is. Als een tedere broeder die bidt. Met anderen spreken over God, in de mate van hun draagkracht. Vooral in elke mens een broer zien. In elke*

mens een zoon van God zien, een mens die door Jezus' bloed is vrijgekocht".

Inspiratie vonden we ook bij de Joodse filosoof Levinas, als hij spreekt over "de kleine goedheid":

"Tussen alle verwording van menselijke verhoudingen houdt de goedheid stand. Ze blijft mogelijk, ook al kan ze nooit een systeem of sociaal regime worden. Elke poging om het menselijke helemaal te organiseren is tot mislukken gedoemd. Het enige wat levendig overeind blijft is de kleine goedheid van het dagelijks leven. Ze is fragiel en voorlopig. Ze is een goedheid zonder getuigen, in stilte voltrokken, bescheiden, zonder triomf. Ze is gratis, en juist daardoor eeuwig. Het zijn gewone mensen, 'simpele zielen', die haar verdedigen en ervoor zorgen dat ze zich telkens weer herpakt, ook al is ze volstrekt weerloos tegenover de machten van het kwaad. De kleine goedheid kruipt overeind, zoals een platgetrapt grassprietje zich weer opricht. Ze is misschien wel 'gek' – een 'dwaze goedheid' – maar ze is tegelijk het meest menselijke in de mens. Ze wint nooit, maar wordt ook nooit overwonnen!"

Elke kleine zuster heeft haar eigen verhaal: hoe dit te beleven in de concrete levenssituatie, vanuit haar eigen charisma?

Ik wil proberen jullie te laten delen in mijn geschiedenis van 50 jaar kleine zuster. De eerste fraterniteit begon in een huurhuis in een volkswijk in gent. Schilderen, behangen, inrichten... met de hulp van onze vaders en broers... spannend! Ook werk vinden was toen geen

probleem. Ik kon beginnen op een atelier. De baas was zeer katholiek en plaatste mij in het magazijn, een mooi werkje, maar ver van de zaal waar wel 50 meisjes werkten. Want, als “zuster” paste het niet dat ik in dit “laag milieu” terecht kwam. Dus na vier maanden: ander werk gevonden in een papierfabriek... eindelijk één van hen!

Na drie jaar kwam de vraag van een priester-arbeider om ons in Charleroi te vestigen. Er waren reeds drie fraterniteiten in Gent. Dus, met enthousiasme, vertrokken we. Maar onze ontgoocheling was groot toen we terecht kwamen in Châtelineau, even buiten de stad, als een dorp. De stille vraag was: hoe kan ik hier kleine zuster van Nazaret zijn, want *“als kleine zuster word je geleid naar een wereld van armoede, arbeid en anonimiteit. Je wordt gezonden naar de stad, jouw woestijn”* zegt onze Leefregel. Maar ook: *“samen met je mede kleine zusters tracht je tot inzicht te komen in de realiteit die je omgeeft. Samen wil je zoeken en onderscheiden welke engagementen in de lijn liggen van de Fraterniteit. Je bent bereid om na eerlijke dialoog, te gaan waar je gezonden wordt”*.

We hadden in onze jeugdige overmoed ons ja-woord gegeven en zouden hier dus blijven, want armoede en arbeid zouden we wel volop kunnen beleven. De anonimiteit, de woestijn van de stad, dat zou later wel komen!

We vonden er vlug werk in de Acec, een glasfabriek... en ik kreeg de taak te zorgen voor het huishoudelijk werk. Maar vooral te zorgen dat de kleine zusters, na het werk konden thuiskomen. Tijd nemen om met elkaar te delen wat we beleefden, samen te bidden, te groeien in verbondenheid met elkaar door eerbied, waardering. Mekaar te bevestigen en te dragen, door vergeven en verzoenen...

elke dag mekaar weer “nieuw” te zien. Want beminnen is een beslissing van elke dag!

Heel vlug vonden de mensen de weg naar de fraterniteit en wij naar hen. Zowel mensen van het werk als uit de buurt. Na een jaar werd een basisgroep gevormd (de “Mission”) die om de 14 dagen samenkwam. We wisselden uit rond het evangelie, rond ons eigen leven en de noden van de wijk. Mooie momenten waren de contacten met de talrijke volwassenen die we mochten voorbereiden op het vormsel of het doopsel, in voorbereiding van hun huwelijk. Het was een gelukkige tijd, in diepe verbondenheid, doorheen het gewoon dagelijks leven. We raakten vertrouwd met de streek, de taal, de cultuur, de mentaliteit van het volk... zo dicht bij ons maar toch zo anders dan Vlaanderen. Toen in 1973 een andere religieuze gemeenschap zich kwam vestigen in de wijk, was het voor ons de tijd om, na 5 jaar, dankbaar afscheid te nemen van onze “heuvel van Châtelineau” en af te dalen naar het dal van de woestijn “Charleroi-stad”. Een stil verlangen dat diep in ons hart was blijven leven!

Een nieuwe etappe ook in mijn persoonlijk leven. Ik mocht zelf werk gaan zoeken! Het werd de Cablerie in Gilly, als machiniste op de afdeling Torronage, draaien van metalen kabels. Het was ploegwerk 6 tot 2 en van 2 tot 10. Vooral mannen en slechts enkele vrouwen. Groot was hun verwondering, ja ongeloof, toen ze ontdekten dat ik een “soeur” was! Wat heb ik al niet mogen horen en zien van grofheid, porno... waar ze zich nu over schamen... Maar ik was “één van hen” geworden! De arbeid was zwaar. De werkomstandigheden soms onmenselijk door het vuil, het lawaai, de koude in de winter, de hitte in de zomer. De eenzaamheid en de vernedering: groot. Ik was zoals hen: een nummer (nummer 111) en telde maar als ik

presteerde. Lang was ik er de laatst aangenomene. Want de jongens van 18, recht uit de vakschool, hielden het hier niet uit. Want alleen wie liefheeft, de zorg voor het gezin, kon dit volhouden. Vanuit deze solidariteit groeide stilaan vertrouwen. Werd ik eerst hun vriendin en nu hun kleine zuster.

Zij leerden mij de knepen van het vak. Kwamen mij helpen als de machine moest herladen worden zodat ik premie kon halen. Ik begon vreugde te vinden in het werk. Ik werd bij hen thuis uitgenodigd. Sommigen kwamen bij ons in de fraterniteit. Vreugde en pijn, zorgen en angsten om de toekomst, om de kinderen, vragen over de Kerk, over God en de zin van dit leven... mocht ik delen. Mijn aanwezigheid kon hen laten vermoeden dat dit doodgewoon harde leven niet zinloos is. Dat God onze arbeid, ons lijden, ziet. Ons smeken hoort... barmhartig is, met ons is.

Ik kwam hier werken omdat ik vermoedde dat God in deze fabriek (gekend als "une sâle boîte") de grote Afwezig was. Maar hier heb ik Hem mogen ontmoeten in "De kleine goedheid" (de solidariteit). Heb ik leren bidden vanuit mijn eigen kleinheid en onmacht en in naam van alle arbeiders en verdrukten over de wereld. Hier is mijn kajotstersgebed "Mijn Jezus, ik offer u op... heel mijn dag, mijn werk, mijn strijd, mijn vreugde en mijn droefheid... Maak dat ik door u denke, met u werke, in u leve..." verandert in "maak dat Gij door mij denkt, door mij werkt, in mij leeft... alleen Gij in mij, uw liefde in mij, maakt mij in staat hier te getuigen van wie Gij zijt: Liefde!"

Ondertussen groeide de nieuwe fraterniteit in de stad tot een echte thuis voor vele armen en eenzamen die ons omringden. We hoefde niet op zoek te gaan naar hen. De alleenstaande Tomas woonde op de eerste verdieping... Quinto, een Italiaanse gastarbeider, op het tweede. Anderen vonden de weg vooral door Bernard, 18 jaar, die

naast mij werkte op de Cablerie. Ongelukkig, van huis weggegaan... geen familie. Dakloos, aan de drank. In de fraterniteit vond hij rust, geborgenheid, nieuwe moed en bracht hij andere vrienden (gewoonlijk uit het café) mee om die wondere “zusters” te leren kennen. Er was steeds koffie of een tas soep of een boterham te krijgen.

Ook Marie-Jeanne zorgde voor nieuwe vrienden. Zij verbleef in een vluchthuis met haar tweejarig zoontje. Omdat de situatie er zo chaotisch was, werden we gevraagd haar enige dagen bij ons te laten wonen. Het werden enkele weken, tot we een woonst hadden gevonden. Maar de vriendschap was geboren. Het maakte haar tot een nieuwe mens, met hoop en vertrouwen voor de toekomst... want ze had “familie” gevonden! Zij nodigde anderen uit en stilaan werd de fraterniteit een toevlucht, soms een schuiloord of een rustplaats, een thuis voor velen.

Na vijftien jaar Charleroi werd ik gevraagd afscheid te nemen om naar Parijs te gaan waar we al meer dan 5 jaar gevestigd waren. Een nieuwe uitdaging! Ik mocht er vooral meeleven en zorgen voor mijn twee medezusters aan het werk. Zelf vond ik enkele “postjes” als poetsvrouw (in het zwart natuurlijk) om financieel rond te komen. Een mooie tijd. Eén belevenis wil ik jullie toch vertellen. Monsieur Amiot was een blinde man van 75 jaar, ongelovig. Door de jaren van vriendschap en hulp was hij familie geworden. Hij vroeg om gedoopt te worden en ik mocht hem voorbereiden. Het was ontroerend hem in onze huiskapel te zien met de brandende kaars in zijn hand en te antwoorden op de vraag “gelooft gij in God... in Jezus...” met “je crois... je crois” en dan samen het Onze Vader te bidden. Toen men hem vroeg waarom hij christen wilde worden zei hij: *“ik wil ook na mijn dood met jullie verbonden blijven, zijn waar jullie zullen zijn, in de hemel, bij God! Au ciel, près de Dieu”*.

Na twee jaar moest ik Parijs echter verlaten voor Gent, want mijn mama was overleden, papa twee jaar voordien. En mijn gehandicapte broer van 44 jaar bleef alleen achter. Hij ging zelf naar ons verantwoordelijke zeggen dat ik in Parijs mocht blijven want *“alle kleine zusters zijn toch mijn zusters”*! Toch vonden we het beter dat ik terug kwam. Hij wou graag in het ouderlijk huis blijven wonen... wat ondenkbaar was is waar geworden dank zij zijn geloof in zichzelf, zijn wilskracht. Maar ook met de hulp of *“de kleine goedheid”* van velen in de buurt en vrienden én de kleine zusters. Hij bloeide open, hij straalde vreugde uit en beleefde nog 23 mooie jaren.

Op het ogenblik dat hij stierf, omringd door familie en vrienden, was daar plots een regenboog aan de hemel. Is dit niet in de Bijbel, het teken van het eeuwigdurend verbond van God met zijn schepping, met alles wat leeft? Teken van Gods trouw. Ja, wat God in zijn grote Liefde tot stand brengt, zal Hij in grote liefde voltooien. Zoals de regenboog voor mij steeds een bron van hoop en vertrouwen is, is daar ook de zon. Het is Franciscus die zegt: *“God is als de zon”*. De stralende zon, verblindend is haar licht, mijn ogen kunnen haar niet zien... maar zij verlicht de ganse wereld, geeft kleur en glans, geeft warmte en schoonheid, doet ons alles met andere ogen zien, verhindert ons te struikelen, verloren te lopen. Wolken kunnen haar verduisteren, maar ze is er... steeds opnieuw. Zon, beeld van God – die – IS en er altijd zal zijn (Ex.3, 14).

Het is zo weldoend in het zonlicht te vertoeven. Ik ervaar dit elke morgen in de aanbidding van de eucharistie in de kapel: het is aanwezig zijn in liefde en overgave bij de Heer die Liefde is. Gewoon kijken naar Jezus, luisteren naar zijn Woord om Hem beter te leren

kennen, na te volgen, te beminnen en gans de verdere dat lief te hebben zoals Hij.

Terug in Gent vond ik werk in het PC Dokter Guislain. Eerst twee jaar als poetsvrouw op een afdeling en dan 15 jaar als medewerkster in de cafetaria. Een nieuwe onbekende wereld opende zich voor mij: de psychiatrie. Hier leven zovele mensen in duisternis door verdriet, gemis, uitsluiting, angst, wanhoop. Hen met eerbied, respect, met goedheid en vooral zachtheid, tederheid benaderen (in hen mijn broer, mijn zus zien), kan wat licht, zon, warmte geven. Gewoon heel eenvoudig: hen noemen bij hun naam, hen aankijken als ik hen bedien... aandacht, attentie voor hun uiterlijk... luisteren naar hun verdriet, troosten, omarmen...

Nu ben ik met pensioen, met de taak om de zorg voor het huishouden, mijn medezusters.. voor de buurt. Nu moet ik niet meer gehoorzamen aan de prikklok van het werk, maar aan het onverwachte dat nu op mijn aankomt. Aan de mens die onverwacht aanklopt en wil beluisterd worden.

Bij mijn afscheid op het werk werd mij gevraagd of ik af en toe eens op bezoek kon komen bij enkele bewoners van het PVT die eronder lijden nooit bezoek te krijgen. Zo ben ik "familie" geworden van Freddy en Jacqueline... ook de medebewoners zien uit naar mijn wekelijks bezoek. Toch zorg ik ervoor dat de mij toevertrouwde familie speciaal aandacht krijgt: een omhelzing, een attentie bij hun verjaardag, samen naar de cafetaria... Zij hebben mij het belang geleerd van "er te zijn voor hen", voor elk afzonderlijk. Freddy zegt niet veel... soms geen woord en dan wou ik vroeger weggaan, mijn

tijd niet verliezen. Maar dan komt plots zijn smeekbede “ga je nu al weg?...” blijf toch nog een beetje mij...

Mijn grote vriend (of zorgenkind) is Gilles. Hij was 20 jaar toen ik hem leerde kennen in de psychiatrie. Nu is hij 45 jaar... geen familie. Kind van de instellingen, van de psychiatrie. Nu in een tehuis in Aalst. Hij weet uit ervaring dat ik er steeds wil zijn voor hem *“als een moeder haar kind zou kunnen vergeten, Ik vergeet je nooit”*, zegt God en *“Jij bent kostbaar in mijn ogen. Ik heb je lief!”* Dat kan ik hem niet zeggen... want van God wil hij niets weten. Maar ik kan het hem laten aanvoelen. Een dag per maand gaan we er samen op uit. Hij kiest steeds voor Gent: de rommelmarkt, een ijsje eten of een pannenkoek in de Hema... een feestdag voor hem. Een elke maandagavond om 7 uur mag ik een telefoontje ontvangen met het verslag van de voorbije week, zijn conflicten met de begeleiders en de bewoners, zijn zorgen en verlangens... maar hij wil ook vernemen wat ik beleefd heb en hij deelt mijn zorgen en mijn vreugden.

Enkele van onze oudere vrienden verblijven nu in een RVT. Hier ontmoet ik zovelen die alleen maar “wachten”... wachten op de uiteindelijke bevrijding... of op iemand die hen niet vergeten is en wil luisteren naar hun verhaal. Prachtmensen ! Een uurtje voor hen vrijmaken, een “kleine goedheid” maar zo leven gevend!

Dit was in een flits hoe ik christelijk gelovig probeer te zijn, volgeling van Jezus, als kleine zuster van Nazaret.

Nazaret: geven en ontvangen in het doodgewone leven van elke dag. Klein, onopvallend, maar oneindig groot en hoopvol.

De plaats waar het Rijk Gods groeit, door goedheid, geduld, mildheid, vrede, vergeven, geloof die overgave is, en diepe vreugde.

Dit dagelijks leven is dan geen “alledaagsheid”, geen zinloosheid meer, maar gebed.

En ons werken en zorgen en delen en lijden, ons liefhebben, niets anders dan één beminnen van God !